

TEMA 1: ESTEOROTIPOS E PREXUÍZOS LINGÜÍSTICOS: A SÚA REPERCUSIÓN NOS USOS.

En Galicia existe, desde finais da Idade Media, unha situación de **diglosia** ou **bilingüismo diglósico**, é dicir, a coexistencia desequilibrada de dúas linguas, usadas en ámbitos distintos e que teñen un valor social diferente: unha **lingua en expansión**, o castelán, que foi ocupando progresivamente os ámbitos e as funcións de prestixio (medios de comunicación, ensino, ciencia..); e unha **lingua minorizada**, o galego, lingua propia que sofre un proceso de substitución lingüística ao ser desprazada dos usos de prestixio e quedar relegada ás funcións informais, cotiás e familiares.

Esta marxinação do galego provocou que se asentase en boa parte da sociedade un fondo complexo de inferioridade denominado **autoodio**, un sentimento de rexeitamento e de desprezo polos sinais de identidade propios. Xurdiron así, os **prexuízos lingüísticos**: valoracións e actitudes negativas sobre o galego e sobre os seus falantes co obxectivo de provocar o seu rexeitamento. Están baseados na contraposición entre linguas que se consideran “boas, útiles, e importantes” e outras que non o son. Son, xa que logo, un obstáculo para a normalización lingüística.

Debido a estes prexuízos, fóronse creando tamén unha serie de **estereotipos** ou ideas simplificadoras e irracionais sobre a nosa lingua e sobre os seus falantes (*os galegos son brutos, o galego soa mal...*).

Os prexuízos non son estáticos, van cambiando coa sociedade, podendo así falar de:

Prexuízos vellos ou tradicionais (socioeconómicos, socioculturais e estéticos) que asocian o galego cunha lingua vinculada co mundo rural, a pobreza, a ignorancia e o atraso. Os máis comúns son: *o galego é rudo e soa mal; fóra de Galicia non ten utilidade; é un atranco para atopar traballo; é descortés usalo cando nos falan castelán; non é unha lingua apropiada para a ciencia, a música moderna, as traducións doutros idiomas...*

Estes vellos prexuízos foron sufrindo progresivamente un retroceso na sociedade e xa poucas persoas defenden que é unha lingua inferior; porén, nacen **prexuízos novos**: rexéitase o galego normativo porque é un “invento” artificial, non é “auténtico”, pero, asemade, é mellor non falalo que facelo mal; é unha lingua con poucos falantes; unha minoría pretende a súa imposición ao resto da poboación; é a lingua dun grupo ideolóxico, político ou profesional determinado; os neofalantes emprégano por chamar a atención, por unha pose intelectual; non ten cabida no mundo actual, globalizado e con internet...

Os prexuízos lingüísticos están moi estendidos e teñen **graves consecuencias**: afectan moi negativamente ao autoconcepto individual e colectivo, son discriminatorios, manteñen os usos diglósicos, provocando o abandono da lingua e a ruptura da transmisión xeracional.

É importante poñelos ao descuberto e combatelos para evitar a súa transmisión. A única forma de eliminalos é coñecer as causas que os provocan e cuestionar o discurso establecido.

Os prexuízos lingüísticos son xuízos de valor que consisten en presentar trazos negativos sobre unha lingua ou sobre os seus falantes e teñen como obxectivo provocar o seu rexeitamento. Existen prexuízos de tipo estético (a lingua A é bonita, fina doce e harmoniosa; a lingua B é fea, bruta, soa mal), socioeconómico (a lingua A abre camiños; a B, non serve para nada) socioculturais (a lingua B non serve para o rock, para a ciencia, para a técnica, etc.), sociopolíticos (cadaquén é libre de falar o que queira: non se pode impoñer a lingua B; é de mala educación falar en lingua B cando alguén se dirixe a ti en lingua A) . Quedemos coa idea xeral de que todas as linguas do mundo, sen excepción, son un conxunto de signos e normas para combinalos que serven para o único propósito para o que foron creadas: a comunicación nos límites das sociedades que as orixinou.

A lingua galega, lingua minorizada, vén arrastrando historicamente moitos prexuízos alimentados por un poder centralista que non pretendeu outra cousa que a imposición e a substitución lingüística polo castelán. Esta situación vén xerando actitudes de desprezo e autooodio do propio idioma, coa conseguinte perda de autoestima. Créanse así esteorotipos (os galegos son uns ignorantes; os galegos son pechados; os galegos son brutos; etc) e prexuízos (se saes de Galicia o galego xa non ten utilidade; o galego non serve para o progreso...)

Algúns prexuízos lingüísticos de carácter xeral foron aplicados ao galego, como o de que é unha lingua con poucos falantes, unha lingua primitiva ou un dialecto. Porén son outros os que máis callaron na sociedade: a súa vinculación co mundo rural, a pobreza, a ignorancia e o atraso; e outros máis recentes como que o galego normativo é unha lingua artificial ou que o galego é unha marca ideolóxica ou profesional. Todas estas falsidades son potenciadas desde distintos ámbitos do poder na procura de reforzamento do castelán e debilitamento do galego como medio de consecución de uniformismo político, cultural e lingüístico.

Estes prexuízos teñen unha repercusión clara nos usos lingüísticos do galego, lingua en proceso de normalización, que debe superar estas dificultades para acadar o seu obxectivo.